

ny barnelov

råd fra barn 6-18 år om mekling og rettssak

Barn vil snakke trygt

Dagens barnelov handler for mye samlivsbrudd og foreldres rettigheter. Den nye loven må handle mye mer om trygghet for barn. Dette er de klare tilbakemeldingene fra mange barn, etter de har blitt kjent med dagens barnelov.

Viktig i ny barnelov må være at barn får nok informasjon og får snakke trygt før beslutninger skal tas i familiekonflikter. Uten dette blir det fort feil løsninger. Hvis den nye loven skal hete BARNElov må den være helt tydelig at barn er hovedpersonene.

Ny barnelov må sikre et trygt system for barn, når foreldre er i foreldretvist. Loven må legge tydelige rammer for mekling i familievernet og foreldretvister i tingretten. Den nye loven må være en tydelig veiviser for dem som skal jobbe i familievernkantor og rettssystem.

De klare rådene fra barn i denne rapporten, må bli del av grunnlaget for ny barnelov. Barna har delt verdifulle erfaringer, fra hjertet. Barnas råd kan nå bli til konkrete lovparagrafer.

Takk

Takk til barn og unge som har deltatt

Kjære kloke, viktige og modige dere som har vært med i denne undersøkelsen. Takk for at dere har åpnet hjertene deres og delt råviktig kunnskap. Rådene deres er viktige for at den nye Barneloven kan sikre at mekling i familievernet og rettssak i tingretten skal bli best mulig for ALLE barn i Norge. Mange av dere har sagt at det kjennes viktig å få gi råd til den nye Barneloven. Men uten dere hadde ikke de som skal lage den nye loven hatt denne kunnskapen. Kunnskapen fra dere er med på å gjøre systemene bedre for barn. Takk!

Takk til foreldre og foresatte

Tusen takk til foreldre og foresatte, for at dere har gitt barna mulighet til å delta i undersøkelsen og for at dere har bidratt til at de har fått gi råd. Vi tenker dere er kloke voksne som sier ja til at barna deres kan være rådgivere for Norge.

Takk til familievernkontorene i Bufetat

Tusen takk til dere i Bufetat og til ansatte i hvert enkelt familievernkontor som har hjulpet med rekruttering av barn til undersøkelsen. Tusen takk for at dere sa ja til å bidra og for praktisk hjelp og tilrettelegging, så vi kunne gjennomføre samlinger rundt i landet.

Takk til Domstolsadministrasjonen og tingrettene

Tusen takk til Domstolsadministrasjonen og til tingrettene som har gjort jobben med å sende ut brev med invitasjoner til foreldre og barn om å delta i undersøkelsen.

Takk til Barnelovutvalget

Tusen takk til Barnelovutvalget for at dere så tydelig har vist at barn har viktig kunnskap som må inkluderes i arbeidet med å lage ny barnelov. Takk for at dere etterspurte kunnskap fra barn om mekling i familievernet og rettssak i tingrett og at dette blir en del av kunnskapsgrunnet deres.

MEKLING

Viktig om mekling til ny barnelov

Alle barn må få snakke med mekleren

Alle barna sier at det var fint og viktig å få snakke om vonde følelser og at foreldrene skal flytte fra hverandre med en mekler på familievernkantoret.

Den nye barneloven må sikre at alle barn får komme til mekling på familievernkantoret. Det kan ikke være foreldrene som bestemmer det. Barn må spørres på trygge måter, sånn at de kan svare ærlig på om de vil komme.

Mekleren må snakke med barnet alene

Mange av barna sier de fikk snakke alene med mekleren, uten foreldrene til stede. Det var viktig fordi det ville vært vanskelig å snakke ærlig foran foreldrene sine fordi de ikke ønsker å såre dem.

Den nye barneloven må sikre at alle barn må få snakke med mekleren alene, uten foreldrene til stede. Det blir lettere for barnet å snakke ærlig når de får snakke alene. Og dermed får mekleren viktig informasjon slik at løsningen kan bli best mulig for barnet. For å ikke være påvirket av andre voksne bør mekleren snakke med barnet først.

MEKLING

Viktig om mekling til ny barnelov

Mekleren og barnet må bli enige om hva som sies videre

Mange av barna visste hva mekleren kom til å si videre til foreldrene. Alle som visste, sier at det var veldig viktig for hva de sa. For de barna det ikke ble avtalt med ble det uttrykt, og de kunne ikke fortelle det viktigste.

Den nye barneloven må sikre at barn før praten med mekleren få vite at ingenting fortelles videre uten at barnet og mekleren har avtalt det. Etter praten må mekleren avtale nøyte med barnet hva som skal fortelles videre. Dette er avgjørende for at barn skal kunne fortelle trygt.

Mekleren må gi barnet nok informasjon

Veldig mange av barna sier de fikk for lite informasjon i forkant av meklingen. Få hadde fått nok informasjon til at det kjentes trygt å dra til familievernkantoret første gang.

Den nye barneloven må sikre at barn får nok og nyttig informasjon om hva familievernkantoret og mekling er. De må få vite hvem de skal møte, hva de skal snakke om og hva mekling kan hjelpe med. Barn må også få vite hvordan de kan ta kontakt med familievernkantoret og at de kan prate uten foreldrene sine der. Hovedrådet fra barn er at skolen må gi barn denne informasjonen.

RETTSSAK

Viktig om rettssak til ny barnelov

Dommeren må snakke med barnet alene

Veldig mange barn sier at det var fint å få snakke med dommeren alene. Det var viktig å snakke direkte med den som skulle bestemme alvorlige ting i livet deres og viktig for å unngå misforståelser.

Den nye barneloven må sikre at dommeren må snakke med barnet direkte. Målet med praten må være at dommeren vet hva barnet ønsker at skal skje og hvorfor. Alle barn må spørres om de vil snakke direkte med dommeren, uten foreldrene til stede. For å ikke være farget av andre voksne bør dommeren snakke med barnet først.

Dommeren må snakke med barnet for å vurdere barnets beste

Mange av barna sier at de ikke ble lyttet godt nok til, når det skulle bestemmes hvor de skulle bo eller hvor mye de skulle bo med hver av foreldrene sine. Noen av barna følte at dommeren forstod hva som var viktigst for dem.

Den nye loven må sikre at når barnets beste skal vurderes, må dommeren spørre hva barnet selv mener om egen situasjon og hva barnet selv ønsker. Dommeren må spørre barnet om hvorfor dette er viktig for barnet.

RETTSSAK

Viktig om rettssak til ny barnelov

Dommeren må avtale med barnet hva som kan sies videre

For mange ble det veldig utrygt når dommeren fortalte alt videre til foreldrene. Mange sier det er urettferdig at foreldrene får vite alt barna sier, mens barna ikke får vite hva foreldrene sier.

Den nye barneloven må sikre at dommeren avtaler med barnet hva av det barnet har sagt som skal sies videre, hvordan det skal sies og når det skal sies videre. Dommeren må ha mulighet til å ikke si videre det barnet ikke ønsker at skal sies videre til foreldrene.

Barn må få nyttig informasjon

Mange barn fikk ikke nok informasjon om hva som skulle skje når de skulle snakke med dommeren og hva som skulle skje i selve rettssaken. For mange ble det verre å ikke få vite.

Den nye barneloven må sikre at alle barn systematisk og helt fra starten av prosessen får nok informasjon. Barna må få informasjon om hva som skal skje i praten med dommeren og hva som skal skje i selve rettssaken.

1.
MEKLING

RÅD

RÅD

Trygt opplegg for barn

Valget om hvor barn skal bo og hvor mye de skal bo hos hver av foreldrene er noen av de viktigste valgene som blir tatt for barn. Det må være meklernes jobb å passe på at valget blir best mulig for barna. De fleste barn bryr seg mye om hva foreldrene tenker og føler. De kan være redde for å si noe feil eller såre foreldrene sine, derfor trenger barn at den nye loven sikrer at barna kan få snakke fritt og trygt. Her gir barna konkrete råd til hvordan dette kan gjøres.

Mekling for alle barn

Barn må få vite hva mekling er

Alle barn må få vite hva familievernkontoret og mekling er. De må vite hvem de skal møte der, hva de skal snakke om, og hva mekling kan hjelpe med. De må også vite hvordan ta kontakt med familievernkontoret, at alle med skilte foreldre kan komme til familievernkontoret hvis de trenger det og at de kan prate uten foreldrene sine. Hovedrådet fra barn er at skolen må gi barn denne informasjonen. De må fortelle om skilsmisse sånn at det ikke blir skummelt å snakke om i klassen - og informere at det går an for barn å prate hos familievernkontoret.

Barn må få bestemme selv om de vil til mekling

Når foreldrene flytter fra hverandre, blir mange barn gående med ulike følelser og vondt i magen. Mange er redde for å si noe galt om noen eller såre noen. Alle barn må få snakke med noen, for å lette på trykket de har inni seg. Å snakke hjelper så klumpen i magen blir mindre og for at barn ikke føler seg så alene. Loven må sikre at alle barn må få mulighet til å komme til mekling. Foreldrene må ikke være de som bestemmer. Det kan ikke bare være for de barna som har foreldre som ønsker at de skal snakke med mekleren. For å sikre at barn skal kunne bestemme dette selv, må de få nok og nyttig informasjon om hva familievernkontoret og mekling er og hva det kan hjelpe til med. Hvis ikke er det i virkeligheten foreldre som tar valget på vegne av barn.

Barn må spørres på trygge måter

Systemet må være sånn at alle barn blir spurt direkte og på måter som oppleves trygge, sånn at de kan svare ærlig på om de vil komme til familievernkontoret. For å sikre det må barn spørres uten at foreldrene er der. Dette kan være oppgaven til noen i barnehagen eller på skolen. For litt større barn og

ungdommer kan en fra familievernkontoret, med snill stemme, ringe eller sende melding direkte.

Hvis barn har fått informasjon og har blitt spurt direkte på en trygg måte for dem, men ikke ønsker å komme til mekling, så må de få slippe. Hvis et barn sier nei, må mekler forklare at det er lov å ombestemme seg og gi barnet kontaktinformasjon sånn at barnet kan kontakte mekleren direkte, hvis det lurer på noe eller allikevel vil prate.

Snakke trygt, helt fra starten

Barn må få snakke om hvordan det kjennes

Barn må få snakke med noen som kan noe om skilsmisse, vet litt om hva som kan hjelpe og som er litt utenfor konflikten. Det kan være vanskelig å snakke om hvordan det kjennes inni seg til familie eller personer som er tett på. Barn vil ikke såre noen. Først må barn få snakke om hvordan de kjenner det inni seg, hvordan det kjennes at foreldrene skal flytte fra hverandre og om alle følelsene. Etter det kan spørsmålene om hvor og hvordan de skal bo, komme opp. Etter praten må barnet få informasjon om når det blir bestemt hvor og hvordan barnet skal bo, og at det kan snakke med mekleren igjen.

Barn må få snakke med mekleren alene

Alle barn må få snakke med mekleren alene. Dette er tryggest for de aller fleste. Familievernkontoret kan aldri vite hvilke barn dette er viktig for, derfor må alle barn få tilbud om dette. Barn må snakke alene for å kunne snakke ærlig om følelsene rundt at foreldrene skal flytte fra hverandre. Sånn kan meklerne få ærligere svar fra barn. Hvis barn ikke får snakket alene med mekleren, kan det få alvorlige konsekvenser i livet til barnet. Da kan barn ende opp med å bo hos foreldre som ikke oppleves trygge for dem, fordi det ikke ble trygt nok å snakke.

Barn må få snakke med mekleren først

Mekleren må snakke med barnet før foreldrene. Det må skje når foreldrene ikke er der. Det avgjør om barn kan snakke fritt. Hvis mekleren snakker med foreldrene først, kan barn bli usikre på hva foreldrene har sagt og usikre på om mekleren tror mer på foreldrene. Barn kan bli redde for å ikke bli forstått og trodd, og det kan bli vanskelig å si ærlig hvor de vil bo.

Rommene må kjennes trygge for barn

Rommene der barn skal snakke, må kjennes trygge. De må helst være i glade, varme farger, ha gode sitteplasser og ha spill og leker som kan gjøre det lettere å bli kjent. Da kjennes det ut som rommene er laget for barn og at barn er velkomne der. Servering av noe smått og godt å spise eller drikke mens barn skal snakke, er fint hvis er en del av opplegget for alle. Det kjennes snillere der da, og da blir det tryggere å åpne seg og snakke fritt. Det er tross alt noe veldig tungt som skal prates om.

Barn må få snakke trygt om det som er viktigst

Før praten må barnet få vite hva som skjer med det barnet forteller: hvem bestemmer hva som sies videre, hva blir fortalt videre, hvem får vite det, når blir det fortalt videre. Opplegget må være sånn at barn må få fortelle ferdig. Hvor lang tid det tar, må avtales med hvert barn. De fleste barn forteller ikke det viktigste før det kjennes trygt. Hvis mekling skal ha virkelig nytte, må det være trygt nok og tid nok til at barn får snakket om vanskelige følelser og om det som er viktigst for barnet.

Må stille de riktige spørsmålene

Å bli kjent må skje først

Mekleren kan ikke anbefale eller foreslå løsninger uten å kjenne barnet. Før barn kan fortelle ærlig om seg selv og om hvor de vil bo, må de bli litt kjent med mekleren. Det må være noe av det første som skjer. Det kjennes rart for barn å snakke om viktige ting i egne liv når de ikke vet noe om den de snakker med. Hvis man er litt kjent kjennes det tryggere, og barn kan fortelle mer personlige ting for å kunne finne riktige løsninger.

Mekleren må stille spørsmål som når inn til det som er viktig

Hvilke spørsmål mekleren stiller, avslører mye. Barn merker fort at mekleren ikke forstår hvis mekleren stiller feil spørsmål. Det må være mekler sitt ansvar å stille treffsikre spørsmål sånn at barn kan fortelle det som er viktigst for dem om hvor de skal bo. Barn ber meklere om å stille gode spørsmål for å vise at de er nysgjerrige og at de ønsker å forstå. For å komme inn til det som er viktig trengs direkte spørsmål, for eksempel: er det vanskelig hjemme?

Mekleren må spørre om hvordan det kjennes, ikke hva som har skjedd

Barn trenger at meklere spør mer om hvordan det kjennes ut når foreldrene flytter fra hverandre, og mindre om hva som skjedde. Å få snakke om hvordan det kjennes blir mer nyttig og hjelpsomt for mange. Hvis et barn forteller om noe, er det viktig at mekler spør om hvordan det kjentes for barnet, og ikke bare hopper til neste ting.

Mekleren må stille dybdespørsmål

Barn trenger at mekleren ikke skifter tema for raskt, og at de spør i dybden på temaene barna tar opp. Hvis dette ikke skjer blir det vanskelig å få fortalt alt. Det er viktig at mekleren spør hvis de ikke forstår hva barnet mener. Selv om dybdespørsmål er viktig kan det noen ganger også hjelpe å ta en kort pause og snakke om noe annet, så det ikke bare blir alvor.

Samarbeide med barnet

Barn må kjenne at de er viktigst

Skilsmisse er minst like vanskelig for barna som for foreldrene. Hvis barn tror meklere er der for å gjøre ting bedre for foreldrene, ikke dem, blir ikke meklere trygge å samarbeide med for dem. Derfor er det viktig å ha STORT fokus på barna, og at mekleren viser med hele seg at målet er at det blir best mulig for dem. Hvis det ikke kjennes sånn ut, kan barn fort gi opp på meklingen. Her tenker barn at meklere har stor bevisbyrde. De ber meklere huske på at grunnen til at

foreldrene deres er på familievernkontoret er at det skal tas en stor beslutning i barnas liv. Det er ikke barnet som har satt seg selv i situasjonen - men foreldrene. Meklerne må være på barnets lag, og vise det tydelig.

Barnets ønske må være utgangspunkt

Barneloven må sikre at mekleren får snakke med barnet om hva barnet ønsker og at løsningen baserer seg på det. Mekleren må samarbeide med barnet fra start til slutt og spørre flere ganger sånn at barnet kjenner seg viktig og inkludert i prosessen. Husk at dette må skje uten foreldrene til stede. Når mekleren samarbeider med dem blir løsningene bedre. Mekleren MÅ ta utgangspunkt i barnets ønske for å finne en løsning.

Foreldre tar ofte det mekleren sier på alvor. Derfor må mekleren være sikker på at løsningen er laget i tett samarbeid med barnet, og at det er nøye avtalt hva som sies til foreldrene. Hvis ikke kan det bli veldig feil.

Ikke ha samme løsning for alle

Barn ber om at meklere ikke har samme løsning eller standardløsninger når de skal snakke med barn. En løsning fungerer ikke for alle. Hva som er den beste løsningen finner man bare ved å samarbeide med hvert barn. Mekleren må være åpen for muligheter og tenke litt "utenfor boksen" hvis barnet ber om det. Hvis det barnet foreslår er umulig, må mekleren forklare barnet hvorfor og samarbeide om en ny løsning.

Ikke skriv mens barnet snakker

Når mekleren skriver ned det barn sier kan det kjennes som at de ikke lytter godt. For da forsvinner mye av de varme blikkene bort fra barnet og ned i arket eller skjermen. Derfor ber barn om at det ikke skrives ned mye mens de prater med mekleren. De foreslår heller at et lite sammendrag av praten kan skrives ned på slutten av praten, der barnet blir spurt om å komme med innspill hvis det vil. Barnet må uansett få godkjenne det som blir skrevet.

Avtale hva som skal sies videre

FØR praten - fortelle barn om rammene

Barn må kunne fortelle alt til mekleren, også det de ikke vil at foreldrene deres skal vite. Uten dette kan ikke mekleren finne riktig eller best løsning for barnet. Hvis løsningen blir feil eller feil ting blir sagt videre til foreldrene, kan det få alvorlige konsekvenser for barn. Barnet må FØR praten alltid få vite hva som skjer med det barnet forteller. Dette må stå i reglene for hvordan familievernkontoret skal jobbe. Det bestemmer hvor mange barn som kan snakke trygt. Hvem kommer til å få vite om hva? Barn vil ikke såre foreldrene og de må få veldig tydelig informasjon om foreldrene får vite noe av det barnet forteller.

ETTER praten - avtale hva som kan fortelles videre

Etter praten må mekleren avtale med barnet om og hvordan det barnet har fortalt, skal fortelles videre.

Barn foreslår to muligheter:

Barnet vil at noe skal sies videre: Hvis barnet ønsker det, fortelles noe videre til foreldrene. Hva som skal sies videre og hvordan, må avtales veldig detaljert og nøye med barnet. Barnet bestemmer om det vil være med eller ikke når noe skal fortelles.

Barnet vil at bare mekleren skal høre det: For noen barn er det viktigste å få snakket ut om skilsmissen og følelsene rundt det. De ønsker ikke at noe av det de har fortalt, direkte skal fortelles videre til foreldrene. For mekleren blir det likevel innspill til vurderingene og rådene mekleren gir til foreldrene. Barnet må få informasjon om at foreldrene ikke får vite noe direkte fra barnet og at mekleren ikke direkte kan bruke det barnet har sagt, for å gi råd til foreldrene. Barnet må også bli forklart at foreldrene heller ikke får vite barnets ønsker og at barnets ønsker ikke blir med i dialogen mellom mekler og foreldrene.

Legge vekt på barnets mening

Barnets beskrivelse må være helt grunnleggende

Alle barn har en mening om hva som er best for seg, så lenge det blir trygt nok til å fortelle. Alle barn må få beskrive dette, også små barn. Meklerne har ansvaret for å gjøre det trygt nok for at alle barn skal kunne beskrive. Uten det kan viktige beskrivelser og meninger bli igjen inni barnet. Hvis mekleren ikke forstår eller ikke er enig i det barnet mener må de prøve å forstå hvorfor barnet sier som det gjør. Mekleren må være ærlig om at den ikke forstår barnet eller er uenig i det barnet sier. Det er superviktig at barn får vite hva mekleren tenker sånn at de også kan forstå hvorfor.

Barn må få bestemme så langt det er mulig

Barn kan være med å bestemme hvor de vil bo uansett alder. Så lenge barn kan snakke, må de få mene noe om hvor det kjennes tryggest og best å bo. Ikke alle barn vil at foreldrene skal få vite hvem barnet ønsker å bo med. Det betyr ikke at barnet ikke skal få være med å bestemme, bare at barn og mekler sammen må finne ut hvordan det skal gjøres på best mulig måte. En løsning som ikke tar utgangspunkt i barns ønske kan bli veldig feil. Barn kan ende opp med å bo et sted som oppleves utrygt og som gjør skade for barnet. Barn kan forandre mening om hvor de ønsker å bo. Det må være lov. Mekleren må prøve å finne ut hvorfor et barn skifter mening. Her kan det ligge viktige svar som kan gjøre at mekleren kan gi foreldrene riktige råd.

Trygge meklere for barn

Det er meklerne og familievernet sin jobb å passe på at løsningen blir best mulig for barna. Hvis mekleren ikke samarbeider nok med barnet, kan løsningen bli feil. Her gir barna helt konkrete råd til hva som er god profesjonalitet - sett fra dem. De ble spurt om de tre viktigste egenskapene en mekler må ha.

Tar barn på alvor

Snakker ærlig om alvorlige ting

Barn trenger å bli fortalt ærlig hva som skjer i livene sine. De vet at skilsmisse er alvor, så da må mekleren kunne snakke litt alvorlig med dem også, ikke bare medde voksne. Det er ikke snilt å bagatellisere for å beskytte. Dette gjelder også for de små. De trenger, tåler og vil vite hva som skjer. Likevel må mekleren være veldig bevisst på hvordan han eller hun snakker om skilsmissen. Det må snakkes om som at det er vanlig og ikke noe unormalt. Mekleren må også klare å ta det barn sier på alvor, ikke tulle det bort eller le. Hvis mekleren ikke klarer dette, kan det kjennes veldig vondt. Meklere må aldri bruke babystemme, heller ikke når de snakker med veldig små barn. Tilpass likevel vanskelige ord, måten noe forklares på og snakk med vanlig stemme. Selv om mekleren ikke må bruke babystemme er det viktig at de kan være litt barnslige.

Tåler at barn er ærlige

Meklerne må vite at barn følger veldig nøye med på hvordan de reagerer på og tar imot barnas svar. Barn tester litt først for å se om mekleren tåler at de er ærlige. Da må mekleren se på barnet, være rolig og hyggelig i stemmen og si at han eller hun forstår. De må aldri kjeft eller bli skuffet over det barnet sier. Hvis barn ikke kan være ærlige er det liten vits i å ha meklings

Blir kjent og vil forstå

Forteller litt om seg selv

Det er trygt for barn hvis mekleren forteller litt om seg selv. Det trenger ikke være veldig mye, men litt. Barn ønsker gjerne vite navn, alder, noe mekleren er glad i eller liker å gjøre på fritiden. De kan gjerne fortelle kort hvis de har egne erfaringer med skilsmisse. Dette trenger ikke ta lang tid eller få mye fokus.

Viser med hele seg at de forstår

Når barn snakker med en mekler vurderer de raskt om mekleren lytter ordentlig og ønsker å forstå. Forståelse handler om rolig varmt kroppsspråk, gode trygge øyne, og vennlige ord. Hvis barn kjenner inni seg at mekleren hører, blir det trygt.

Det må være trygt nok til at barn kan si hvor de vil bo, samtidig som at mekleren viser at han eller hun forstår at barnet fortsatt bryr seg mye om hvordan foreldrene har det og ikke ønsker å såre dem. Meklerene kan gjerne si høyt til barnet at de skjønner at selv om barnet vil bo mer hos den ene av foreldrene, så betyr ikke det at de ikke er glade i begge to. Fortell barnet at det kommer til å gå bra, det gjør det lettere inni dem.

Avbryter ikke

Når barn må skynde seg blir det ikke trygt å fortelle. Det kjennes ut som om mekleren egentlig ikke har tid eller kanskje ikke har lyst til å høre det de har å si når de blir avbrutt mens de prater. Særlig hvis de blir avbrutt før de har sagt setningen ferdig. Ord som "m'm" eller "mhm" før barn har snakket ferdig, kan kjennes som en avbrytelse. Selv om de kanskje har fått fortalt mye, blir sånne avbrytelser veldig utrygt.

Er snille

Kjennes snill

Når mekleren er snill føler barn at mekleren vil høre på dem, og på det de har å si. Å være snill er ikke bare fint, men også nyttig for hjelpen mekleren skal gi. Hvis barn ikke kjenner at mekleren

er snill, føles det utrygt, og da kommer de ikke til å si ærlig hvor de vil bo og hvorfor. Det er kjempeviktig at mekleren er snill, sånn at barn kan få god hjelp til å finne den riktige løsningen for dem, og at de kan snakke trygt til mekleren.

Er snill for barna

Det barn tenker på som snill er noen ganger litt annerledes enn det voksne tenker på som snill. Barn kjenner det fort inni seg om en voksen er snill eller ikke. De ser etter og legger merke til helt konkrete ting hos mekleren.

Når barn møter mekleren ser de etter varme smil og gode øyne som følger med og er trygge å møte. Mekleren må smile masse, det kjennes fint. Resten av kroppsspråket er også viktig. Mekleren må vise med hele kroppen sin at de følger med på barnet og at det barn sier er viktig for dem.

Barn hører fort på meklerens stemme og tonefall om de er snille eller ikke. De må ikke være strenge eller bestemte i stemmen, heller snakke mykt og rolig. Mekleren må si gode og snille ting til barn, og minne de på at de er gode uansett. De kan også gi barnet komplimenter, det kjennes fint. Noen barn synes humor kjennes snilt og trygt, men da må meklerne huske på at de aldri aldri må le av barna eller bruke humor sånn at det barna sier kjennes mindre viktig.

Viser at de bryr seg

Barn må kjenne at mekleren ikke bare ser på dem som en jobb, men at de bryr seg om dem, familien deres og hvordan de har det. Barn kjenner at mekleren bryr seg når de viser følelser, og setter seg inn i barnas situasjon, når de trøster, og gir klemmer. Når mekleren bryr seg føler mange barn seg tryggere, og det hjelper for å snakke ærlig om hvor de vil bo. Det er også viktig at mekleren forteller barna at det er greit å vise følelser, og at alle følelsene de har inni seg er helt greit å kjenne på.

lukker
meg når
jeg blir
usikker
på hva
som skjer

ERFARINGER

Her forklarer barn hvordan de opplevde meklingen. De ble spurt om hva som var bra med mekling og hva som ikke var så bra. Veldig mange av barna sier de manglet informasjon i forkant av meklingen. Alle barna sier det var hjelp å snakke om skilsmissen og følelsene rundt det. Mange fikk snakke trygt i mekling særlig fordi det ble avtalt med dem hva som skulle sies videre til foreldrene.

Fint å få snakke

Alle barna sier at det hjalp, og at det kjentes fint å få snakket om vonde følelser og om skilsmissen. Mange sier at det er vanskelig å snakke om skilsmissen og de vonde følelsene med de hjemme. Derfor var det fint å komme til familievernkontoret og til mekling. Mange sier at det er veldig viktig å få pratet om det som er vondt, hvis ikke blir det verre. Flere snakka om vonde følelser som "krympet" når de fikk snakka om det med mekler. Alle synes at alle barn som har lyst til å komme til familievernkontoret og mekling, bør få komme dit.

ERFARINGER

Sitater

Det var litt vanskelig å prate om det hjemme, så jeg var glad jeg fikk komme hit og prate

Hvis jeg ikke får snakket om det, så fryser hjertet.

Det hjalp å få snakket og få den vonde klumpen ut. Da krympet de litt, de vonde følelsen av at det er kjipt.

Skilsmisse er ikke for vanskelig for barn å snakke om, det er viktig å få snakket om.

Det kjentes veldig sånn lett etter å ha vært til mekling. Det ble bedre. Det er ikke bra å ha så mange tanker i hodet.

Det hjalp å få snakke helt fra hjertet. Det følte som om de vonde følelsene mine krympa.

Jeg likte å prate der fordi det ikke var på skolen.

Jeg har ikke så mange venner som har skilte foreldre, så det var fint at noen forsto.

Familievernet bør ta inn alle barn i hvertfall en time sånn at barna får prøvd å snakke med noen og kjenne på om det kjennes godt og om de trenger det.

Man vet ikke alltid selv at man trenger å gå dit, så det kan være godt å få snakka med noen og få råd for å kjenne på det. Man skal ikke tvinges, men er viktig at alle har fått prøvd.

hvis jeg ikke
får snakket
om det så
fryser
hjertet
mitt

Mange fikk snakke trygt

Mange av barna har fått snakket alene med mekler. De som har fått snakke alene, synes at det har kjentes fint og trygt. Da ble lettere å snakke om det som er viktig. Mange sier at mekleren kjennes trygg og snill, og at det gjør det lettere å snakke ærlig. Veldig mange sier at de ikke vil såre foreldrene sine, og at det derfor er vanskelig å si ærlig hvor det er best å bo når de er der. Noen har ikke fått snakke alene med mekleren uten at foreldrene var i rommet. Mange av disse sier det var vanskelig å fortelle ærlig hvor de ville bo.

Sitater

Mekleren ga klem og var bare veldig hyggelig og smilende. Han fikk meg til å føle meg litt bedre.

Jeg synes hun jeg snakket med var snill. Hun var hyggelig og hadde hyggelig stemme, det kjentes trygt å snakke med henne.

Jeg fikk ikke snakka alene så mye, så da var det litt vanskelig. Jeg sa mye av det jeg mente, men også en del jeg holdt inne.

Hvis foreldrene er der, blir det vanskelig å snakke. For å få ærlige svar, må de snakke med barn alene.

Hun som jobber på familievernkontoret er veldig hyggelig og sånt. Da ble det trygt for meg å fortelle til henne.

Det var veldig fint å kunne si hva jeg mente, uten at foreldrene var der liksom. Vi snakket alene.

Jeg fikk ikke snakket nok alene. Kanskje en gang men det var ikke nok. Da blir jeg veldig usikker på hva som skal skje og kan jeg lukke meg og velger heller å holde ting inne.

Ble bra for mange, ikke for alle

Mange av barna i undersøkelsen sier at løsningen ble bra for dem. Mange føler at deres stemme ble hørt, og at de ble samarbeidet med hele veien. Noen få barn forteller at de måtte bo et sted det ikke var trygt å bo. Dette skjedde fordi barnet ikke kunne fortelle trygt. Flere av barna sier at de manglet tid og at de ble avbrutt og ikke fikk snakke ferdig. Dette har gjort det dumt å være hos mekleren og for utrygt til å fortelle viktigste.

Sitater

Hvis jeg har lyst til å flytte vekk, må de kunne se løsninger på hva de kan gjøre med det.

De visste hvor jeg ville bo mest, men de visste ikke hvorfor, i så fall bare litt av grunnen.

De må la oss snakke ferdig, ikke si «Mhm eller m'm» før jeg er ferdig med å si setningen.

Det er viktig at de ikke avbryter oss når vi snakker. Da får jeg ikke sagt det. De må heller vente til vi har snakket ferdig.

Vi må få tid, vi trenger å gjøre oss klare. Og hvis vi er følsomme må de voksne gjøre seg klare til at det kommer tårer og sånn.

Det ble riktig fordi jeg fikk bestemme selv. Jeg fikk litt skyldfølelse, jeg ville bo bare hos den ene. Men det var riktig.

Det ble skikkelig bra. Det var viktig at vi søsknene fikk bo sammen, og at vi fikk bo der vi hadde vi bodd hele livet. Det er langt, så det hadde vært slitsomt å måtte reise mellom mamma og pappa hver uke.

Fikk for lite informasjon på forhånd

Veldig mange av barna sier de fikk for lite informasjon i forkant av meklingen. De manglet informasjon om hva familievernkontoret og mekling er, hvem det er for, hva som skjer når de kommer dit og hva de kan gjøre for barn.

Mange etterlyser også informasjon om hvordan de kunne ta kontakt med familievernet. Noen har fått vite noe om hva familievernkontoret er, men veldig få av barna hadde fått nok informasjon til at det kjentes trygt å dra dit første gang.

Sitater

Det er ikke alle som har hørt om det. Jeg hadde ikke hørt om det.

Jeg fikk ikke vite hvem de er, hva de gjør og hva de kan hjelpe med. Det savna jeg.

Når jeg ikke får vite noe, så tar det mye plass for det blir så mye å tenke over og prøve å finne ut av selv.

De fortalte meg aldri om hva vi skulle gjøre eller snakke om.

I starten var det litt skummelt å komme dit. Jeg skulle snakke med noen jeg ikke har sett før.

Jeg visste at de skulle stille mange spørsmål. Da ble jeg litt reddere. Men til sammen var det bedre enn jeg trodde. De stilte ikke for mange spørsmål, også hadde de kjeks.

Visste hva som ble sagt videre

Mange av barna visste hva mekler skulle si videre til foreldrene. Alle barna som har visst, sier at det var veldig viktig for hva de fortalte. Noen visste ikke hva mekleren ville fortelle videre. Det ble utrygt og de fortalte ikke det viktigste.

Flere sier det var fint at mekleren laget en liste over temaene fra praten, og spurte barnet punkt for punkt om det kunne sies videre til foreldrene. Noen har fått være med å bestemme hva som skulle sies videre og hvordan det skulle sies. Men mange har ikke fått være med å avtale nøye nok. Flere sier det ble dumt når mekleren tok foreldrene inn i rommet og fortalte hva de hadde snakket om uten at det var nøye avtalt hva som skulle sies.

Sitater

Heldigvis sa de i starten at de ikke skulle si det videre. Det er viktig at det blir sagt på starten for da blir det trygt.

De på familievernkontoret fortalte forelderen hjemme det. Hvis foreldrene får vite alt, kan det være utrygt å dra hjem.

Det jo en ganske stor selvfølge at de ikke forteller det videre. Man skal ikke fortelle hemmeligheter, og man skal ikke fortelle det barn sier videre.

De spurte meg om hva de kunne si videre. Da stolte jeg på dem og jeg kunne fortelle.

Jeg visste ikke hva av det jeg sa som ville gå videre.

Vi må kunne stole på dem, at de ikke sier det som blir sagt videre. Hvis ting blir sagt videre uten at vi vet, vil man ikke dele noe.

Det ble bedre når jeg kunne si ting til dem også ble vi enige om hva de kunne si videre til mamma eller pappa.

2.

RETTSSAK

RÅD

RÅD

Rettsikkert for barn

Hvor barn skal bo og hvor mye de skal bo hos hver av foreldrene er noen av de viktigste valgene som blir tatt for barn. Dommeren må passe på at løsningene blir best mulig for barna. De fleste barn bryr seg mye om hva foreldrene sine tenker og føler, og dommeren må derfor snakke direkte og alene med barnet. På den måten sier barn at de kan snakke fritt og trygt. Dommeren må legge vekt på barnets mening for at beslutningen skal være til barnets beste.

Snakke trygt, om det som er viktig

Dommeren må snakke med barnet alene og først

Et tydelig hovedsvar er at alle barn må spørres om de vil snakke direkte med dommeren. Dommeren må si at barnet spørres om dette fordi dommeren vil høre barnet direkte. For mange barn kan det være vanskelig å si hva de ønsker foran foreldrene sine. Dette gjelder uansett hvor godt forhold barnet har til

foreldrene sine. Derfor må barn få snakke med dommeren uten at foreldrene er til stede. Det er barnet det handler om, så dommeren bør snakke med barnet før foreldrene, for å kjenne barnets mening og ønsker uten å være farget av foreldrene.

Dommeren må snakke med barnet direkte

Hvis det barnet sier går via en annen person, for eksempel en sakkyndig, før dommeren, kan det blir misforståelser. Barnet får heller ikke mulighet til å forklare det som dommeren kan være usikker på. Barn ber derfor tydelig om å få snakke direkte med dommeren, fordi de vet at det er dommeren som skal bestemme i livet deres. Målet med praten må være at dommeren vet hva barnet ønsker at skal skje og hvorfor.

Barnet må få nyttig informasjon for å snakke trygt

Det er mye barn lurer på når livet deres skal behandles i en rettsak. Informasjonen må komme tidlig så barn ikke blir usikre. Før praten med dommeren må barna få vite hva som skal skje i praten, hvorfor de skal snakke med en dommer, og at de skal snakke med dommeren alene uten foreldre eller andre voksne til stede, sånn at de ikke tror det kommer til å være fullt av mennesker der. Dommeren må også informere om

hva som skal skje i selve rettsaken, hva som skal bestemmes, hvem som skal være der og hvorfor de skal være der. Det er viktig at den nye loven sikrer at barn får denne informasjonen, og at det ikke blir tilfeldig om barnet har fått vite dette. Det kan hindre mye utrygghet hos barn.

Barn må få vite sannheten

Barn i foreldretvister trenger ærlighet. Et hovedråd er at de må få ærlig informasjon og at de må få vite sannheten. De trenger ikke å vite alt, men de må få ærlig informasjon om det som angår dem for å kunne fortelle. Derfor må ikke sannheten pakkes inn. Barn må også få vite det som er vanskelig eller trist. De ber om informasjon sånn at de vet hva som skjer i livene deres. Det verste som kan skje er at barn kan bli lei seg, men barn mener det er mye bedre enn å ikke få vite sannheten. Når barn ikke får vite, kan de lage egne historier som blir skumlere enn virkeligheten som de tenker mye på. Mange får uansett vite sannheten etterhvert som de blir eldre, og det er verre enn å få vite det med en gang. Dette gjelder også yngre barn. Barn lurer på hvorfor foreldrene får vite det barna sier, mens barn ikke får vite mye av det foreldrene sier.

Dommeren må snakke med barnet for å vurdere barnets beste

Hvor barn skal bo er en stor beslutning i livet deres. De må leve med avgjørelsen, og derfor må beslutningen bli rett for hvert enkelt barn. Da kan ikke barnets beste vurderes uten å snakke med barnet. Når barnets beste skal vurderes, må dommeren spørre hva barnet selv mener om egen situasjon og hvor barnet ønsker å bo. Dommeren må spørre barnet om hvorfor dette er viktig for barnet. Dommeren må si at barnet ikke skal bestemme alene, men at barnets mening og begrunnelser er viktig for at det skal bli en god avgjørelse. Barn forteller at en del løsninger kan oppleves som den mest lettvinste, og ber derfor om at dommeren er modig og tør å tenke på hva som faktisk er til barnets beste.

Samarbeid med barnet

Dommeren må ta utgangspunkt i barnets ønske for å finne en løsning

Først må dommeren spørre barnet for å finne barnets ønske. Det er viktig at dommeren forsikrer seg om at den forstår hva barnet mener og hvorfor. Dommeren må lytte godt, før den kommer med innvendinger. Barnet må kjenne at dommeren vil forstå barnets ønske. Dommeren må fortelle barnet at dommerens jobb er å finne en løsning som er bra og trygg for barnet.

For å finne barnets ønske må den nye barneloven sikre at dommeren må samarbeide med barnet tidlig og helt frem til beslutningen tas. Uansett alder må løsningen lages i tett samarbeid med barnet. Utgangspunktet for hvor barnet skal bo og hvor mye barnet skal bo hos hver av foreldrene, må bygge på barnets ønske.

Avtale hva som skal sies videre

FØR praten - fortell barn om rammene for praten

Før praten må dommeren fortelle barnet at det barnet sier blir skrevet ned i et referat og at foreldrene får lese dette. Dette må barn få vite på forhånd, hvis ikke lurer de på hva som skjer med det de forteller. Barn kan være redde for å skuffe eller såre foreldrene sine. Derfor kan barn holde igjen viktig informasjon fordi de ikke vet hva som skjer, eller hvem som får vite det de forteller. Dette er et alvorlig svar til dagens lovverk. Uten forandring kan domstolene gå glipp av mye viktig informasjon fra barn. Mange barn kjenner på stort ansvar og vil ikke føle seg slemme. Barn vil ikke si noe som sårer eller blir feil for foreldrene sine. Samtidig er det viktig at barn forteller fordi har de en mening som dommeren må ta på alvor.

vi må få snakke
direkte med
dommeren

ETTER praten - avtale hva som kan fortelles videre

Dommeren må spørre barnet om hva som kan sies videre. Dommeren vet ikke hva som kan skje i barnets liv hvis feil ting kommer videre til foreldrene. Hvis barn kunne bestemt så ville dommeren hatt en plikt til å avtale med barnet både hva som skal fortelles videre, hvordan det skal sies, og når det skal sies videre til foreldrene. Da må dommeren skrive ned det som skal bli sagt videre til foreldrene sammen med barnet på slutten av en praten. Dommeren må ha mulighet til å ikke fortelle alt det barnet har sagt videre til foreldrene, hvis det er viktig for barnet. Dette er særlig viktig for at barnet kan begrunne sine ønsker for dommeren uten å bekymre seg for at foreldrene blir såret eller at de blir sinte på hverandre. Barn synes det er urettferdig at foreldrene får vite alt hva de sier, når barna ikke får vite hva foreldrene sier. Dette gjør at barn mister tillit til rettssystemet.

Legge vekt på barnets mening

Barnet må få bestemme så langt det er mulig

Alle barn har en mening om hva som er best for dem, så lenge det kjennes trygt for dem å fortelle. De vet selv best hva som kjennes trygt og utrygt. Barn skjønner at de ikke kan bestemme alt, men det er helt avgjørende at de får bestemme så langt det er mulig. Det blir en mye bedre løsning for barnet hvis de selv får være med å bestemme hvor de skal bo. Dette gjelder selv om barna er små. Da er det større sannsynlighet for at løsningen blir riktig for barnet, og man slipper å måtte gjøre om på løsningen. Det blir det mer effektivt når barnet får være med å bestemme så langt det er mulig.

Dommeren må si at det ikke er barnets ansvar

Dommeren må si at hun/han vil lytte godt til det barnet sier, men at det er dommeren som skal bestemme resultatet, og at barnet ikke har noen skyld i konflikten mellom foreldrene eller resultatet. På denne måten fritas barn for ansvar, og barn står friere til å fortelle hva de ønsker.

Dommeren må forklare hvorfor

Hvis løsningen ikke blir som barnet ønsket, må dommeren forklare barnet grundig hvorfor løsningen ble som den ble. Dommeren må forklare på hvilken måte barnets ønsker har blitt vurdert, selv om det ikke ble helt sånn som barnet ville. Først da kan barnet ordentlig forstå hvorfor og ikke sitte igjen med masse spørsmål.

Trygge dommere for barn

I domstolen er det helt avgjørende at løsningen blir best mulig for barna. Derfor er det viktig at praten med dommeren blir trygg for barnet. Her gir barna helt konkrete råd til hva som er god profesjonalitet - sett fra dem. De ble spurt om de tre viktigste egenskapene en dommer må ha. De trenger å møte dommere som vil forstå og som er minst mulig alvorlige.

Lytter godt og vil forstå

Viser at de lytter til barnet

Barn merker fort om dommeren lytter til det barnet forteller. Barn merker at dommeren lytter ved at dommeren har et vennlig og åpent kroppsspråk, er rolig og lar barnet prate ferdig. Det er viktig at dommeren ikke avbryter barnet, det kan gjøre barn usikre. Dommeren må si tydelig at alt barnet sier er greit. De kan vise at det er greit ved å ta imot åpent uten å vise at de er skeptiske til barna. For det er ikke noe riktig eller galt svar.

Viser at de ønsker å forstå

Dommeren må gjøre så godt den kan for å vise i ord og kroppsspråk at den vil forstå barnet. Dommeren må ikke si at den må sjekke ut det barnet forteller med andre voksne, da kjennes det ikke som om dommeren tror på barnet. Det barnet sier må kunne stå for seg selv. Dommeren må heller si til barnet at den gjerne vil prøve å forstå. En måte å gjøre dette på er å stille direkte spørsmål uten å bli anklagende. Når barnet svarer, må dommeren stille oppfølgingsspørsmål til det barnet har sagt og ikke hoppe videre før dommeren forstår.

Ikke for alvorlig og skummelt

Blir ikke alvorlig med en gang

Å snakke med en dommer er allerede litt skummelt for barn. De vet at det er viktige ting som skal bestemmes. Derfor er det fint om praten med dommeren kan gjøres uten at det blir altfor alvorlig og skummelt. For mye alvor kan gjøre at barnet tror det er deres skyld eller ansvar. Det er viktig at dommeren gjerne sier litt om seg selv og hva han eller hun er glad i før praten begynner sånn at barnet ikke blir redd dommeren.

Blir litt kjent først

Barn sier at det ikke er så lett å åpne seg for fremmede. Det kan bli litt enklere hvis de vet litt om dommeren sånn at de skjønner at dommere er en vanlig voksen, selv om jobben deres er å være "dommer". Barn er tydelige på at de bare trenger å vite litt om personen, det betyr ikke livshistorien til dommeren. Dommeren kan gjerne si litt om seg selv, hva hun eller han liker å holde på med på fritida. Barn sier også at det kan være en fordel hvis dommere som har vært gjennom en skilsmisse forteller at de har opplevd det selv. Det kan gjøre det tryggere, og da kan barn tenke at dommeren enklere kan sette seg inn i deres situasjonen.

Sprer litt glede

Det er viktig at dommeren er positiv, og fokuserer på barnets styrker. Det er med på å gjøre det tryggere for barn som skal møte en fremmed og fortelle om noe som er vanskelig og vondt for de. Dommeren bør smile og det er fint hvis latteren "sitter litt løst" for å skape trygghet i praten.

Er snill

Er snill for at det skal bli trygt

Barn merker fort om dommeren er snill. I følge barn er profesjonalitet vennlige smil, at dommeren er hyggelig og inviterende og at de ikke virker for bestemte i væremåten sin eller ordene de bruker. De kan gjerne bruke litt humor, så lenge de ler sammen med og ikke av barnet.

Får barn til å føle seg viktige

Det er fint hvis dommeren forteller barnet at ingen spørsmål er dumme sånn at barnet faktisk tør å stille spørsmål. Dommeren må aldri bli irritert eller sint for det barn svarer, og dommeren må ha godt med tålmodighet. Dommeren må si at barnets mening er viktig og at dommeren trenger å høre barnets mening for å ta en klok beslutning.

Er det ikke rart
at foreldrene
får vite hva vi
sier, men vi
får ikke vite
hva de sier

ERFARINGER

Her forklarer barn hvordan de opplevde rettssaken når det ble bestemt hvor de skulle bo. De ble spurt om hva som var bra rettssaken og hva som ikke var bra. For veldig mange var det viktig å få snakke rett til dommeren. Mange barn sier de ikke ble lyttet nok til når det ble bestemt hvor de skulle bo, og at de manglet informasjon. De sier at det er dumt at foreldrene får vite alt det de sier, når de selv ikke får vite hva foreldrene har sagt.

Viktig å få snakke rett til dommeren

Veldig mange barn sier det var fint å få snakke med dommeren. De sier det kjennes bra og er viktig for dem å få snakke direkte med den som skal bestemme, sånn at ikke noe blir tolket gjennom andre voksne og på den måten kan misforstås. Flere synes at situasjonen kjennes lettere når dommeren har fått høre deres mening direkte fra dem.

Sitater:

Det var fint at jeg skulle snakke med dommeren privat. Hvis et barn har et problem med foreldrene sine er det fint at barnet får snakke med dommeren privat.

Jeg synes det var bra å få si min mening til dommeren, sånn at jeg var sikker på de forsto det jeg hadde sagt. Det jeg sier har blitt tolka feil før, så når jeg fikk snakka direkte med dommeren så ble det ikke tolka feil.

ERFARINGER

Det var bra å få møte dommeren som skulle bestemme, for det er ikke så gøy å at fremmede skal bestemme hva som skal skje i livet mitt. Da er det bedre å vite hvem den personen er.

Jeg ville snakke med dommeren, for å si det jeg ville og for unngå at noen skulle forandre det jeg sa.

Jeg følte meg litt sånn glad for da visste jeg at dommeren brydde seg og at jeg kunne si akkurat det jeg ville og at ingen andre kunne si ønskene mine videre på feil måte. Det var så fint å få sjansen til å si akkurat det jeg mente.

Det var ikke noe spesielt dommeren gjorde, det var nok at hun i det hele tatt spurte meg. Hun spurte hvis jeg var dommeren i saken, hva ville jeg bestemt. Sånne spørsmål er gøy, og da kan du bestemme selv og får sagt det det du ville ha gjort.

Hørte ikke nok på barn

Mange av barna sier at de ikke ble lyttet godt nok til, når det skulle bestemmes hvor de skulle bo. Da forsto ikke de voksne hva som var viktigst for dem. Det kjennes ut som de voksne tenker at de vet hva som er best for barn. Når de allerede vet, trenger de jo ikke høre godt etter på barn. Noen av barna følte at dommeren forstod det som var viktigst for dem. Det kjentes fint å føle at de ble forstått.

de spurte
meg ikke om
hva de kunne
si videre, da
kunne jeg
ikke fortelle

Sitater:

Rettssaken skal handle om hvordan barnet skal ha det. Men det høres ikke alltid sånn ut.

De kunne hørt mer på hva jeg ønsket, for at jeg skulle bli lykkelig. Føler ikke at jeg blir hørt nok.

De hører best etter når jeg sier noe de er enige i, og hører dårlig på resten av det jeg sier. Når jeg sier noe de ikke er enige i, så driter de i det, kjennes det som.

Det som var dårlig var at det var mye vi ikke fikk bestemme og det var mye som ble gjort uten at vi visste det. Jeg og søsknene mine har forskjellige meninger, jeg skulle ønsket de hadde bestemt noe som ble ganske bra for alle.

De sier bare: "det vi bestemmer er for ditt beste". Men tenker ikke nok på hva barnet vil.

Det var bra at noen hørte på meg og ville vise at de hørte. Selv om kranglinga fortsatte.

De som jobber med rettssak må høre mer på barnet. De må huske at foreldrene ofte blander det de sier om barna inn i krangelen. Derfor må de i rettssaken forstå barna godt.

Hun fulgte med skikkelig, hun forstod det.

De får nok ikke med seg alt. De skriver bare det de tenker er det viktigste, ikke det som er det viktigste for meg.

Noen ganger forsto hun det jeg sa. Noen ganger kanskje ikke.

Det ble bra fordi det var jeg som bestemte. Det var en bra dommer, og hun hørte på hva jeg ville.

Fikk ikke nok informasjon

Mange fikk ikke nok informasjon om hva som skulle skje når de skulle prate med dommeren, hvem de skulle prate med og hva en dommer gjør. Flere sier at de derfor gruet seg unødvendig. Mange visste ikke hvorfor de skulle dit, hva de skulle snakke om eller om de skulle møte dommeren alene eller med andre. Mange manglet også informasjon om hva som skulle skje i selve rettssaken. Selv om de ikke skulle være der, ville mange ha visst hva som skulle foregå og hvordan ting skulle bestemmes. Det var ganske ekkelt å ikke vite hva som skulle skje.

Sitater:

Jeg hadde lite informasjon om hva som skulle skje når jeg møtte dommeren og ble stressa. Var forberedt på en halvtime med spørsmål, men så gikk det veldig fort. Jeg tror barn gruer seg unødvendig når de ikke får informasjon.

Jeg tenkte jo bare på hvorfor, og hva som hadde skjedd. Men så fikk jeg vite, av lillesøster. Men jeg trodde ikke på henne og tenkte «nei det har ikke skjedd». Mamma eller en som jobber i rettssaken burde fortalt meg det. For da hadde jeg ikke blitt så overraska.

Når jeg fikk høre at jeg skulle snakke med en dommer, så tenkte jeg at jeg hadde gjort noe galt. Var nervøs for at det skulle være andre folk der som skulle rekke opp hånda og si noe og sånn. Men når jeg kom dit så var det jo bare dommeren der.

De sa ikke noe til meg etterpå heller, om hva som skjedde. Jeg lurte skikkelig på hva som skulle skje.

Avtalte ikke hva som ble sagt videre

For mange blir det veldig utrygt når dommeren forteller alt videre til foreldrene. De visste ikke dette på forhånd. Mange mister tillit når de ikke vet hva som ble sagt videre. Flere fikk det utrygt hjemme når de ikke vet hva foreldrene fikk vite av dommeren. De sier det er urettferdig at foreldre får vite alt barna sier, når barna ikke får vite det foreldrene sier. For noen var det at de ikke visste hva foreldrene fikk vite, det vondeste av alt.

Sitater

Vi sier det vi føler også plutselig får foreldrene våre høre det av andre. Da sier jeg ikke noe til dommerne igjen, om hva vi mener.

Du må si noe om hvor du vil bo. Det dummeste er at de får vite det etterpå hva du har valgt.

Det er rart at foreldrene vet hva vi sier, men vi får ikke vite hva de sier.

Plutselig vet foreldrene dine det du har sagt om dem. Jeg skjønnte det fordi de var sure på meg.

Det eneste jeg ville fortelle var at det var greit at mamma skulle få fullt foreldreansvar. Men hadde det vært noe veldig vanskelig, så ville jeg ikke sagt det. Jeg ville ikke vært trygg nok.

Jeg visste jo at foreldrene mine fikk vite det jeg sa og jeg ville ikke stille dem i et dårlig lys.

Da jeg pratet med dommeren alene stilte han meg veldig generelle spørsmål. Det hadde vært vanskelig å si fra hvis det var noe som var galt. Han sa at det jeg sa til han kom til å bli sagt i rettssaken. At foreldrene mine skulle få vite akkurat hva jeg sa. Da kunne jeg ikke stole på han.

Mye stress og lang tid

Mange av barna sier at det med rettssak tar for lang tid, og at dette gjør livet deres vanskelig. Mange sier de brukte mye tid på å tenke på det mens det holdt på, og at livet deres ble satt på pause. Flere sier at det er slitsomt og stressende for dem, og noen synes det var vanskelig å se at foreldrene var lei seg og stresset.

Sitater

Er jo egentlig det som er det verste. Det er så mye styr og sånn.

Rettsaken tok lang tid da. De har holdt på kjempelenge!

Rettsak koster mye penger og det ødelegger litt av fortida di. Du har det det i tankene hele tida. Det er litt ubehagelig. Jeg husker jo mange episoder og det er episoder jeg helst ville unngått.

Skilsmisse går jo også utover barna ikke bare foreldrene.

Du tenker på det også tenker du hvor bra de andre har det som slipper å ha det sånn.

Stressende. Siden mamma ble stressa, så da blir jeg stressa.

En rettssak kan gå utover skolen. Du tenker så mye på rettssaken og klarer ikke å ha tankene på andre ting.

Fint at det endelig ble avgjort

Mange av barna synes det var fint at retten kunne bestemme ting, og hjelpe til med å ordne opp i hvor de skulle bo. Noen av barna sier at det er så mye konflikt i familien at det hadde vært vanskelig å finne en løsningen uten at noen hjalp til med å bestemme. Noen savna mer oppfølging etter at rettssaken var ferdig.

Sitater

I stedet for at mamma og pappa skal krangle så mye kan heller retten komme og bestemme, så det ikke blir en sånn evig ond sirkel.

Jeg fikk det som jeg ville. Men de i familien min ble ikke så glade.. For den ene forelderen min ble det vanskelig å tåle.

Det var bra at det ble rettssak. Når foreldrene mine prøvde å finne utav det så ble det bare krangel. Men når retten bestemte, hadde de ikke noe valg.

Etter retten har bestemt så må noen følge opp litt for å se om det ble en bra løsning. Ting ble litt annerledes enn jeg trodde det skulle bli.

Det som var fint var at de ble enige til slutt. Etter lang tid så ble de endelig det.

Om Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken er en ideell stiftelse som jobber for å gjøre barnehager, skoler, psykisk helsetjenester, barnevern og rettssystemet bedre. Ideen er at barn og unge har viktig kunnskap om systemene som de er avhengige av. Målet er at systemene som er laget for barn og unge, skal oppleves trygge, nyttige og samarbeidende for dem.

Siden 2008 har Forandringsfabrikken systematisk samlet inn erfaringer og råd fra barn og unge om hvordan de opplever møtene med skole, psykisk helsehjelp, barnevern, politi, NAV, rettssystem og kriminalomsorg. Dette er gjort i undersøkelser og oppsummeres til kunnskap fra barn.

Forandringsmetodikk

For å hente inn, systematisere og formidle oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge, bruker Forandringsfabrikken en deltakende og praksisrettet metodikk, kalt Forandringsmetodikk. Den bygger tett på aksjonsforskningsmetodikken Participatory Learning and Action (PLA). Forandringsmetodikk er utviklet i tett samarbeid med barn og unge. Den tar på dypt alvor at barn har rett til å si sin mening på måter som oppleves trygge for dem. Metodikken består av prosessbeskrivelser og verktøy som bidrar til at mange, ulike barn og unge kan delta.

Erfaringene og rådene hentes oftest inn i samlinger. Samlingene organiseres med fokus på å sikre at de oppleves tryggest mulig for flest mulig barn og unge. De voksne som tilrettelegger er trent til å møte barn og unge med ydmykhet,

åpenhet og mye menneskevarme. Dette bygger på hovedråd samlet inn gjennom mange år, til hvordan voksne må være for at barn og unge vil fortelle ærlig og fortelle det viktige.

Erfaringer og råd oppsummeres

Erfaringer og råd samles i referater og annen skriftlig eller visuell dokumentasjon. Fabrikkarbeidere med erfaring fra å systematisere data, oppsummerer deltakernes erfaringer og råd. Referatene analyseres nedenfra-og-opp, i flere runder. Fabrikkarbeidere er trent i å lese data rent. Erfaringer og råd fra mange deltakere på mange samlinger på mange steder i landet, presenteres som hovedsvar i rapporter, på web, i filmer og i bøker. Hovedsvar analyseres eller kommenteres ikke av fagfolk, og det gjøres ikke koblinger til teori eller generaliseringer. Hovedsvar blir byggesteinene i det vi kaller kunnskap fra barn.

Om undersøkelsen

Undersøkelsen Ny barnelov, har bestått av to deler - en om familievernet og en om tingretten. Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet januar 2020 - mars 2020.

Tilsammen deltok 57 barn, 43 hadde erfaring fra mekling i familievernet og 14 med erfaring fra rettssak i tingretten. Av de som hadde erfaring fra tingretten hadde ingen vært til stede i selve rettssaken, men snakket med en dommer i forkant.

Barna var i alderen 6-18 år. De har erfaring fra mekling i familievernet eller i rettssak nylig eller de siste 3 årene.

Gjennomsnittsalder for barna som deltok med erfaring fra mekling, var 12,1 år. Gjennomsnittsalder for barna som deltok med erfaring fra tingrett, var 13 år. Det er innhentet samtykke etter gjeldende regelverk.

Barn med erfaring fra mekling i familievernet ble invitert gjennom familievernkontor i flere regioner i landet (nord, midt, vest og sør). Barn med erfaring fra tingretten ble invitert via invitasjoner utsendt av tingretter rundt i landet.

Barna fikk velge om de ville gi råd på samling i mindre grupper eller alene. Av hensyn til personvern og den enkelte deltaker, jobbet tilretteleggeren for å sikre at barnas historie eller familie ikke ble fokus da de ga svar. Fokus var på deres møte med mekling eller tingretten. Tilretteleggeren var tilgjengelig for deltakere i etterkant for å støtte og svare på ting, ved behov.

Disse spørsmålene ble stilt:

Om mekling

- Hvordan opplevde du meklingen?
- Hva var bra med meklingen? Og hva kunne vært gjort annerledes?
- Var det trygt nok til at du kunne fortelle ærlig hva du tenkte og følte?
- Hvorfor var det trygt nok / Hvorfor var det ikke trygt nok?
- Hva er de tre viktigste tingene ved en mekler?
- Hva er ditt viktigste råd til Barnelovutvalget for hvordan mekling kan gjøres bra for alle barn i Norge?

Om møte med domstolen

- Hvordan opplevde du rettssaken?
- Hva var bra med rettssaken? Og hva kunne vært gjort annerledes?
- Hvordan kjentes det å snakke med dommeren om hvor du ville bo?
- Hva er de tre viktigste tingene ved en dommer?
- Var det trygt nok i saken, til at du kunne fortelle ærlig hva du tenkte og følte? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hva er ditt viktigste råd til Barnelovutvalget for hvordan rettssaker kan gjøres bra for alle barn i Norge?

Tilretteleggeren stilte fordypnings spørsmål om tema der barna viste stort engasjement.

Det hjalp
å snakke
rett fra
hjertet

FORANDRINGSFABRIKKEN

